

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa,

Adam Bodnar

VII.7033.6.2019.AMB

Pan
Mariusz Błaszczak
Minister Obrony Narodowej
al. Niepodległości 218
00-911 Warszawa

Do Rzecznika Praw Obywatelskich wpłynęła skarga dotycząca zasad kwalifikacji studentów Lotniczej Akademii Wojskowej na praktyczne szkolenie lotnicze w Akademickim Centrum Szkolenia Lotniczego. W związku z tym, że przesłana skarga budzi moje wątpliwości co do zgodności z prawem przyjętej w Akademii procedury rekrutacji na szkolenie pragnę zwrócić uprzejmie uwagę Pana Ministra na następujące kwestie.

Zgodnie z pkt 3 Regulaminu kwalifikowania studentów kierunku lotnictwo i kosmonautyka na praktyczne szkolenie lotnicze w Akademickim Centrum Szkolenia Lotniczego, stanowiącego załącznik do zarządzenia Rektora-Komendanta Wyższej Szkoły Oficerskiej Sił Powietrznych nr 68 z dnia 21 września 2018 r. w sprawie wprowadzenia regulaminu kwalifikowania studentów kierunku lotnictwo i kosmonautyka na praktyczne szkolenie lotnicze w Akademickim Centrum Szkolenia pierwszego roku kierunku lotnictwa i kosmonautyki, „[k]walifikacja na praktyczne szkolenie lotnicze odbywa się w dwóch turach. W pierwszej turze uczestniczyć mogą studenci cywilni studiów stacjonarnych pierwszego stopnia drugiego roku studiów, za wyjątkiem studentów którzy zostali przyjęci na studia, na kierunek lotnictwo i kosmonautyka w Wyższej Szkole Oficerskiej Sił Powietrznych, w wyniku kolejnej rekrutacji”. Tym samym uczelnia różnicuje możliwość skorzystania z zajęć w zależności od tego, czy student został przyjęty na studia w wyniku

pierwszej czy kolejnej rekrutacji. Warto podkreślić, że z uwagi na zainteresowanie szkoleniem, w praktyce druga tura naboru, w której mogą brać udział wykluczeni z pierwszej tury studenci, nie odbywa się z uwagi na wyczerpanie miejsc.

Tymczasem w świetle prawa brak jest podstaw do takiego różnicowania studentów. W szczególności ustawodawca nie wprowadził odmiennych regulacji w zakresie dostępu do szkół wyższych w zależności od tego, czy student ponownie rekrutował się na uczelnię. W kontekście rekrutacji na specjalistyczne szkolenie, o którym mowa w piśmie, decydujące znaczenie winny mieć czynniki merytoryczne, takie jak średnia ocen oraz posiadane doświadczenie lotnicze¹. Cechą irrelevantną winno być to, w której rekrutacji student został przyjęty na studia. W przedmiotowej sprawie, w mojej ocenie, zastosowane kryterium kwalifikujące prowadzi do odmiennego traktowania podmiotów podobnych w oparciu o pozbawioną znaczenia cechę, a tym samym narusza konstytucyjną zasadę niedyskryminacji (art. 32 Konstytucji RP).

W ocenie władz uczelni przedmiotowe postanowienie Regulaminu miało stanowić odpowiedź na naganne, zdaniem uczelni, zachowanie studentów, polegające na celowej rezygnacji ze studiów i przystępowaniu do ponownej rekrutacji, by zwiększyć swoje szanse na udział w szkoleniu. Pragnę jednak wskazać, że wątpliwości może budzić czynienie studentom zarzutu ze skorzystania z prawnie przewidzianej możliwości. Dodatkowo, nie negując, że sytuacje, takie jak opisana wyżej, mają miejsce, warto podkreślić, że przyczyny ponownej rekrutacji na studia bywają różne i mogą się wiązać także m.in. z trudną sytuacją rodzinną bądź ekonomiczną studenta.

Argumenty te podniosłem w piśmie skierowanym do Dyrektora Departamentu Nauki i Szkolnictwa Wojskowego w MON. W odpowiedzi z dnia 28 lutego br. (nr pisma: 1045/DNISW), przesłano mi obszerne informacje dotyczące przyczyn zasadności różnicowania pozycji studentów rekrutujących się na szkolenie lotnicze. Odpowiedź ta budzi jednak dalsze wątpliwości.

Mimo że rekrutacja na szkolenie lotnicze nie może być utożsamiana z rekrutacją na uczelnie wyższe, niemniej nie zwalnia to uczelni z obowiązku zapewnienia niedyskryminującego dostępu do oferty edukacyjnej wszystkim studentom. Bez znaczenia

¹ Takie warunki przewiduje pkt 11 Regulaminu.

jest tu okoliczność, że szkoła dysponuje ograniczonymi środkami finansowymi na szkolenie. Nie negując dopuszczalności limitowania dostępu do określonych kursów z uwagi na ograniczone zasoby, uważam za konieczne zapewnienie równych zasad rekrutacyjnych w ramach dostępnych miejsc szkoleniowych. Warto podkreślić, że uzasadnieniem wprowadzania dyskryminujących rozwiązań nie może być autonomia uczelni wyższych. Działania uczelni, choć autonomiczne, nie mogą bowiem naruszać powszechnie obowiązującego prawa.

Niezależnie od powyższego pragnę zwrócić uwagę, że wątpliwości budzi także wprowadzenie ograniczenia w możliwości rekrutacji na szkolenie bez jednoczesnego ustanowienia przepisów przejściowych, regulujących możliwość rekrutacji na szkolenie przez osoby będące aktualnie studentami. Wybierając uczelnię wyższą i podejmując na niej kształcenie, studenci – zgodnie z obowiązującymi wówczas zasadami – mieli możliwość ponownej rekrutacji na studia, z którą nie wiązały się żadne negatywne skutki. Rozpoczynając naukę, działali więc w zaufaniu do obowiązującego prawa, które umożliwiała im ponowną rekrutację na uczelnię i udział w naborze na szkolenie lotnicze na takich samych zasadach, jak inni studenci. Dlatego, nawet przyjęcie – jak czyni to Departament Nauki i Szkolnictwa Wyższego MON – możliwości wprowadzenia przedmiotowego ograniczenia na uczelni, nie uzasadnia niewprowadzenia przepisów przejściowych, umożliwiających udział w naborze na szkolenie lotnicze na dotychczasowych zasadach osobom, które w dacie wejścia w życie nowych rozwiązań dotyczących przyjmowania na szkolenie lotnicze były studentami uczelni.

Mając na uwadze powyższe, działając na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o *Rzeczniku Praw Obywatelskich* (Dz. U. z 2018 r., poz. 2179), zwracam się z uprzejmą prośbą o zajęcie stanowiska w niniejszej sprawie.

Do wiadomości:

Pani Agnieszka Stańczak-Kujawska

ul. Lisia 17

72-002 Dołuje